

Boeren mét het landschap

Veerle en Colin planten bomen
en hagen die werken voor hun
bedrijf én hun dieren.

04

Groepsaankoop

Onze groepsaankoop
streek eigen plantgoed is
er weer! Ontdek binnenin
het volledige aanbod.

18

Groenblauwe Oase

Van verborgen groenzone
tot een plek voor natuur,
water en ontmoeting in
Haaltert.

31

Uit-tips

Ontdek wat er dit najaar
te beleven valt.

Inhoud

Behaag je tuin

Streek eigen groen bestellen, nieuwe plantpakketten en praktische planttips.

04

Vier fruitrassen met een verhaal

Collega Jeroen kiest zijn favorieten én we zoeken verder naar fruitig erfgoed.

12

14

Boeren mét het landschap

Veerle Vekeman en Colin De Beir over bomen, hagen en een landbouwbedrijf in beweging.

18

Van verborgen groenzone tot Groenblauwe Oase

Een nieuwe plek om te wandelen, spelen en ontmoeten in het centrum van Haaltert.

Weerbaar tegen hitte en droogte

Van schaduwbomen en water vasthouden tot sterkere wijken en groenere scholen.

22

Knotters én knotbomen gezocht

Goed Geknot maakt zich klaar voor een nieuw knotseizoen.

26

28

Uilenspiegel spreidt zijn vleugels

Reizende expo, veel nestkasten en de terugkeer van de MMMuilkes.

31

Uit tips

Onze wandelingen, lezingen, workshops en activiteiten voor dit najaar.

GROEPSAANKOOP

Behaag je tuin met streekeigen groen

Onze jaarlijkse boomplantactie krijgt een nieuwe naam en een nieuw bestelplatform. Met 'Behaag je Tuin' bestel je ook dit najaar eenvoudig streekeigen hoogstambomen, struiken, kleinfruit en plantpakketten voor je tuin, erf of wei.

Voor elke tuin of elk perceel

Je kan kiezen uit hoogstamfruitbomen, andere hoogstamloofbomen en kleinfruit, zoals frambozen, trosbessen, kruisbessen en braambessen. Struiken kan je dit jaar niet meer apart bestellen.

Wel bieden we pakketten aan om hagen, heggen, houtkanten en kleine bosjes aan te planten. Zo stimuleren we een gevarieerde aanplant met verschillende streekeigen soorten.

Je vertrouwde boomplantactie verloopt voortaan via het online platform **behaagjetuin.be**.

Nadat je je postcode hebt ingegeven, kan je het volledige aanbod bekijken en meteen online bestellen en betalen.

bestel nu

Praktisch

Bestellen kan van 11 september tot en met 26 oktober. Surf naar **www.behaagjetuin.be** en geef je postcode in.

Na registratie kan je je aankopen doen, zie je ook of er in jouw gemeente een bepaalde korting van toepassing is en of thuislevering mogelijk is.

Na je bestelling, ontvang je een bevestigingsmail met alle praktische informatie. Geen bevestiging ontvangen? Controleer dan eerst je map met ongewenste e-mail.

Meer informatie:
www.rlvad.be/behaag-je-tuin

NIEUW

Plantgoed in pakketten

Nieuw dit jaar is dat we hagen, heggen, houtkanten en kleine bosjes aanbieden in zorgvuldig samengestelde pakketten. Elk pakket combineert verschillende streekeigen soorten die elkaar aanvullen en samen zorgen voor meer variatie in bloei, voedsel en beschutting. De pakketten zijn bewust compact gehouden en kunnen onderling gecombineerd worden.

Welk pakket past bij jouw plek?

Wil je een haag, heg, houtkant of klein bosje aanplanten, maar weet je niet goed welke combinatie het best past? De pakketten hieronder zijn samengesteld voor verschillende plekken en functies. Sommige zetten vooral in op bloei of vruchten, andere passen beter op vochtige grond of bieden extra beschutting.

1 Meidoornhaag

- 10 stuks
- Meidoorn (10)
- €12/pakket

De biodiverse haag par excellence. Meidoornhagen werden vroeger vaak rond hoogstamboomgaarden gezet. Ook waren veel weiden afgezet met meidoorn, tot de prikkeldraad de meidoornhagen ging vervangen om de koeien binnen te houden. Een meidoornhaag combineert ook mooi in de voortuin met jouw statige voorgevel op de achtergrond. Met pakketten van slechts tien stuks kan je makkelijk bestellen in functie van jouw beschikbare meters. Je kan planten in één rij of twee rijen.

2 Duohaag

- 10 stuks
- Spaanse aak (5) en Haagbeuk (5)
- €12/pakket

Met dit pakket plant je een groene haag aan die je makkelijk kan scheren. Spaanse aak en Haagbeuk groeien beiden even snel en vloeien in elkaar over als je ze door elkaar plant. Je krijgt op termijn een harmonisch strak geheel met twee soorten bladeren. Je kan de planten ook laten uitgroeien tot een wilde heg die je enkel in het najaar terug in een blokvorm zet.

Haagbeukplanten reageren niet allemaal op dezelfde manier op bladval in de herfst: de helft houdt zijn dorre bladeren aan de takken tot in het voorjaar, de andere helft beslist ze te laten vallen in de herfst. Wat de planten in jouw pakket gaan doen, is dus koffiedik kijken. Spaanse aak verkleurt in de herfst vooral geel en bruin en verliest haar bladeren in diezelfde periode.

Met pakketten van slechts tien stuks kan je makkelijk bestellen in functie van jouw beschikbare meters. Je kan planten in één rij of twee rijen.

3 Stekelhaag

 10 stuks

 Meidoorn (5), Sleedoorn (5)

 €12/pakket

Deze variant op de meidoornhaag brengt ook sleedoorn in het verhaal. Idealiter heb je wat ruimte voor deze haag, zodat ze kan uitgroeien. Hierin nestelen onze zangvogels het liefst: de takken beschermen de jongen tegen katten en wilde (zoog)dieren op zoek naar makkelijke prooien. Snoei ze in de herfst beperkt bij, maar doe geen ingrijpende snoei: sleedoornbloemen komen in februari-maart op oud hout vóór er blad aan de takken komt. Snoei je je takken te veel in, dan heb je nauwelijks bloemen. Meidoorn daarentegen bloeit op nieuw hout; ze verdraagt wel ingrijpende najaarssnoei. Snoei meidoorn dan weer niet vóór juli: zo heb je gegarandeerd veel bloemen in je haag én verstoor je geen nesten! Met pakketten van slechts tien stuks kan je makkelijk bestellen in functie van jouw beschikbare meters. Je kan planten in één rij of twee rijen.

In the picture: Sleedoornpage

Naam

Sleedoornpage
Thecla betulae

Typisch voor onze streek

De sleedoornpage voelt zich thuis in de leemstreek en op de getuigenheuvels. Dat komt vooral doordat **sleedoorn** er goed groeit op de wat zwaardere, kalkrijke zandleembodems. Die struik is cruciaal: het is de enige waardplant van de rupsen.

Minstens even belangrijk is het kleinschalige cultuurlandschap. Hagen, houtkanten en holle wegen vormen er nog een relatief dicht netwerk tussen bossen en natuurgebieden. Grote bomen zoals eiken, essen en zoete kersen dienen daarbij als bruidsboom:

hoge uitkijkpunten waar mannetjes rondcirkelen, hun territorium bewaken en wachten op vrouwtjes.

Een verborgen bestaan

De sleedoornpage laat zich niet gemakkelijk zien. De volwassen vlinders leven grotendeels hoog in bomen en struiken en voeden zich onder meer met honingdauw en nectar van koninginnenkruid en echte guldenroede.

Ook de rupsen zijn meesters in camouflage. Overdag verstoppen ze zich meestal aan de onderkant van een blad. Pas bij valavond en 's nachts gaan ze op zoek naar voedsel.

Winter op een takje

De sleedoornpage overwintert als eitje. Het vrouwtje zet haar eitjes af bij een knop of in de oksel van een jonge sleedoorntak. In het voorjaar komen de rupsen tevoorschijn, net wanneer de plant opnieuw begint uit te lopen.

Help jij de sleedoornpage?

Behoud sleedoornhagen, struwelen en houtkanten en snoei ze gefaseerd. Zo blijft altijd een deel van de jonge twijgen behouden waarop de eitjes worden afgezet.

Plant waar mogelijk nieuwe sleedoorn aan en laat markante bomen zoals eik, es, linde en zoete kers staan. Een houtkant of bosrand met sleedoorn én enkele grote bomen ertussen zijn goud waard voor de sleedoornpage.

4 Hakhoutbos

- 20 stuks
- Gladde iep (5), Spaanse aak (5), Hazelaar (5), Zoete kers (5)
- €24,5/pakket

Heb je een zone in je tuin die je kan volplanten met het oog op houtopbrengst? Dan zijn deze soorten geschikt! Na een kleine tien jaar kan je oogsten door de planten tot op 10 à 20 centimeter boven de grond af te zagen. Ze schieten terug uit en na nog eens dezelfde tijd heb je nieuw brandhout! Zet de planten minimaal op één meter afstand van elkaar, in alle richtingen. Je kan de verschillende soorten samen planten of door elkaar; ze hebben een gelijkaardige groeisnelheid.

5 Houtkant met natte voeten

- 20 stuks
- Zwarte els (10), Europese vogelkers (5), Sporkehout (5)
- €23/pakket

Is je terrein drassig en durft het in zeer natte perioden enkele weken onder water staan? Dan is deze mengeling geschikt. Plant ze evenwel niet op gronden die tijdens de wintermaanden maandenlang onder een laagje water staan. Houtopbrengst komt voornamelijk van de els; beide andere soorten lokken insecten en vogels. Plant op minstens 1 x 1 meter van elkaar. Opgelet: plant de soorten samen; zet ze niet door elkaar. Een alternatief is de achterste rij met elzen te beplanten en beide andere soorten in een rij daarvoor. Houtoogst kan na tien jaar, mogelijks wat vroeger. Je zet de struiken dan af tot 10 à 20 centimeter boven de grond.

6 Heg met bloeiers

- 25 stuks
- Rode kornoelje (5), Europese vogelkers (5), Gelderse roos (5), Sporkehout (5), Gele kornoelje (5)
- €33,5/pakket

Bij deze heg zet je volop in op bloei; dat trekt insecten en insecteneters aan. Insnoeien doe je enkel in het najaar, maar doorheen het groeiseizoen laat je de planten ongehinderd groeien. Je hebt voor deze heg dus wel wat plaats nodig. Je kan de soorten groepsgewijs planten, maar evengoed door elkaar.

7 Houtkant voor houtopbrengst

- 25 stuks
 Hazelaar (5), Zomereik (5),
 Haagbeuk (5), Winterlinde (5),
 Spaanse aak (5)
 €31/pakket

Deze matig tot snel groeiende soorten geven brandhout na ongeveer tien jaar. Je oogst door de stammen tot 10 à 20 centimeter boven de grond af te zagen; ze schieten dan opnieuw uit en maken nieuw hout aan. Omdat de groeisnelheden niet helemaal gelijk lopen, plant je best groepsgewijs per soort. Hazelaars groeien het snelst.

8 Vruchtenhoutkant

- 25 stuks
 Vlier (5), Sleedoorn (5), Hazelaar (5), Zoete kers (5), Gele kornoelje (5)
 €32/pakket

Bij deze houtkant zet je in op vruchtvorming. Van vlier en sleedoorn kan je likeur maken, hazelaars maken noten aan voor jou en dieren. Vogels lusten de kersen (die volkomen veilig zijn voor mensen, maar klein en weinig smaak hebben). De rode rijpe bessen van gele kornoelje kan je gebruiken voor jam of gelei. Deze houtkant laat je doorgroeien. Afzetten tot op 10 tot 20 centimeter boven de grond is enkel aan de orde als de houtkant je overweldigt of te veel over de grens met je buur groeit. Dan kan je hem een nieuwe start geven.

9 Bloeiende houtkant

- 25 stuks
 Kardinaalsmuts (5), Meidoorn (5),
 Vlier (5), Lijsterbes (5), Gelderse roos (5)
 €33/pakket

Ook deze houtkant laat je doorgroeien. Ze is niet bedoeld om hout te oogsten gezien de soorten nauwelijks tot geen geschikt brandhout aanmaken. Afzetten tot net boven de grond doe je enkel als de takkenmassa onbeheersbaar is of wordt. De gekozen soorten bloeien uitbundig en trekken tal van diersoorten aan; bovendien zijn de bloemen een lust voor het menselijk oog!

Naam	Prijs in € hoogstam
Beuk, <i>Fagus sylvatica</i>	34,00
Fladderiep, <i>Ulmus laevis</i>	24,00
Grauwe abeel, <i>Populus canescens</i>	12,50
Haagbeuk, <i>Carpinus betulus</i>	31,00
Kleinbladige (winter)linde, <i>Tilia cordata</i>	31,00
Lijsterbes, <i>Sorbus aucuparia</i>	27,50
Okkernoot, <i>Juglans regia</i>	31,00

Naam	Prijs in € hoogstam
Ratelpopulier, <i>Populus tremula</i>	23,00
Ruwe berk, <i>Betula pendula</i>	22,50
Veldesdoorn, <i>Acer campestre</i>	25,00
Vogelkers, <i>Prunus padus</i>	21,00
Zachte berk, <i>Betula pubescens</i>	18,50
Zoete kers, <i>Prunus avium</i>	21,00
Zomereik, <i>Quercus robur</i>	34,00
Zwarte els, <i>Alnus glutinosa</i>	26,00

Fruitbomen

Naam	Wordt bestoven door	Prijs in € hoogstam
Appel, <i>Malus domestica</i>		
Berglander	Court-Pendu Rouge, Reinette Etoilée, Reine des Reinettes	32,00
Court-Pendu Rouge	Reinette Etoilée, Ossekop, Berglander	32,00
Essing	Reinette Etoilée, Reine des Reinettes	32,00
Jacques Lebel	Reine des Reinettes, Oogstappel, Cox's Orange Pippin	32,00
Joseph Musch	Président Roulin, Oogstappel, James Grieve	32,00
Oogstappel (Transparente Blanche)	James Grieve, Cox's Orange Pippin, Reine des Reinettes, Président Roulin, Joseph Musch, zelfbestuivend	32,00
Ossekop (Dubbele Bellefleur)	Reinette Etoilée, Jacques Lebel	32,00
Président Roulin	James Grieve, Reine des Reinettes, Oogstappel	32,00
Reine des Reinettes	Reinette Etoilée, James Grieve, Président Roulin, deels zelfbestuivend	32,00
Reinette Etoilée (Sterappel)	Cox's Orange Pippin, James Grieve, Oogstappel, Reine des Reinettes, Berglander	32,00
Schone van Boskoop (Goudrenet)	Cox's Orange Pippin, James Grieve, Oogstappel, Président Roulin, Jacques Lebel	32,00
Trezeke Meyers	Cox's Orange Pippin, James Grieve, Reine des Reinettes	32,00
Peer, <i>Pyrus communis</i>		
Beurré Hardy	Conférence, Doyenné du Comice, Clapp's Favourite, Bon Chrétien Williams	33,00
Clapp's Favourite	Conférence, Doyenné du Comice, Jeanne d'Arc, Triomphe de Vienne, Bon Chrétien Williams, Calebasse Bosc	33,00
Comtesse de Paris	Beurré Hardy, Clapp's Favourite, Calebasse Bosc, Bon Chrétien Williams	33,00
Doyenné du Comice	Bon Chrétien Williams, Conférence, Clapp's Favourite, Beurré Hardy, Comtesse de Paris, Jeanne d'Arc	33,00
Dubbel Flip	Beurré Hardy, Conférence, Clapp's Favourite, Bon Chrétien Williams	33,00
Jeanne d' Arc	Doyenné du Comice, Bon Chrétien Williams	33,00

Naam	Wordt bestoven door	Prijs in € hoogstam
Peer, <i>Pyrus communis</i>		
Jefkespeer	Clapp's Favourite, Beurré Hardy, Doyenné du Comice, zelfbestuivend	33,00
Saint-Rémy	Beurré Hardy, Clapp's Favourite, Conférence, Comtesse de Paris, deels zelfbestuivend	33,00
Triomphe de Vienne	Beurré Hardy, Clapp's Favourite, Conférence, Doyenné du Comice, deels zelfbestuivend	33,00
Wijnpeer (Calebasse à la Reine)	Bon Chrétien Williams, Clapp's Favourite, Calebasse Bosc, Triomphe de Vienne	33,00
Bon Chrétien Williams	Beurré Hardy, Comtesse de Paris, Conférence, Doyenné du Comice, Clapp's Favourite	33,00
Winterkeizerin	Bon Chrétien Williams, Clapp's Favourite	33,00
Pruim, <i>Prunus domestica</i>		
Anna Späth	Bleue de Belgique, Reine Claude D'Althann, Queen Victoria, Monsieur Hâtif, ook zelfbestuivend	31,50
Belle de Thuin	Bleue de Belgique, Queen Victoria, Monsier Hâtif	31,50
Bleue de Belgique	Anna Späth, Reine Claude d'Althann, Queen Victoria, Monsieur Hâtif, deels zelfbestuivend	31,50
Mirabelle de Nancy	Zelfbestuivend	31,50
Prune de Prince	Belle De Thuin, ook zelfbestuivend	31,50
Reine Claude d' Althann	Bleue de Belgique, Queen Victoria, Reine Claude d'Oullins, Anna Späth, Monsieur Hâtif	31,50
Reine Claude d' Oullins	Bleue de Belgique, Reine Claude d'Althann, Queen Victoria, ook zelfbestuivend	31,50
Kers, <i>Prunus avium</i>		
Bigarreau Espéren (Witte Kraker)	Schneiders Späte Knorpelkirsche	31,50
Bigarreau Napoléon	Lindekers, Kordia, Schneiders Späte Knorpelkirsche, Brugse Kortsteel	31,50
Lindekers (Early Rivers)	Bigarreau Napoléon, Schneiders Späte Knorpelkirsche, deels zelfbestuivend	31,50
Schneiders Späte Knorpelkirsche	Noordkriek, Kordia, Regina, Noordkriek, deels zelfbestuivend	31,50
Noordkriek	Schneiders Späte Knorpelkirsche, ook zelfbestuivend	31,50
Brugse Kortsteel	Schneiders Späte Knorpelkirsche, ook zelfbestuivend	31,50
Hedelfinger Riesenkirsche	Bigarreau Espéren, Bigarreau Napoléon, Lindekers, Schneiders Späte Knorpelkirsche	31,50
Overige		
Kweeper	Zelfbestuivend	45,00
Mispel	Zelfbestuivend	42,00

Kleinfruit

Naam	Prijs in €
Frambozen, <i>Rubus idaeus</i>	
Tulameen (rode zomerframboos)	2,25
Golden Bliss (witte herfstframboos)	2,25
Autumn Bliss (rode herfstframboos)	2,25
Trosbessen, <i>Ribes rubrum/ nigrum</i>	
Jonkheer van Tets (rood)	1,50
Blanka (wit)	1,50
Black Reward (zwart)	1,50

Naam	Prijs in €
Kruisbessen, <i>Ribes uva-crispa</i>	
Hinnonmaki (rood)	2,50
Braambessen, <i>Rubus fruticosus</i>	
Loch Ness (doornloos)	5,00

Zo geef je je planten een goede start

1 Vervoer

Haal je het plantgoed af met een open aanhangwagen? Bescherm de wortels dan tijdens het vervoer met een natte jute doek of met een zeil. Fijne wortels drogen snel uit en zijn gevoelig voor windvang tijdens het transport.

2 Bewaren

Plant je bomen en struiken bij voorkeur nog dezelfde dag. Lukt dat niet, dan kan je ze tijdelijk inkuilen. Leg de planten schuin in een ondiepe sleuf en bedek de wortels volledig met losse aarde. Vermijd vorst en wind op blote wortels van je planten!

3 Planten

Plant niet wanneer de grond bevroren is en vermijd droge, winderige dagen. Vochtig weer is ideaal. Bedek ook de wortels van de planten terwijl je de plantputten graaft. Zet een boom of struik ook niet te diep: de bovenste wortels mogen net onder het grondoppervlak liggen.

4 Groeperen

Plant je een pakket met verschillende soorten? Verdeel de planten dan niet volgens een vast afwisselend patroon, maar zet exemplaren van dezelfde soort in kleine groepjes bij elkaar. Zo krijgen ook trager groeiende soorten voldoende ruimte en licht.

Deze gemeenten helpen mee

Verschillende steden en gemeenten ondersteunen hun inwoners bij de aankoop van streekeigen plantgoed. De korting wordt verrekend volgens de voorwaarden van je gemeente.

- **Denderleeuw:** 50% korting per adres, ongeacht het bestelde bedrag.
- **Erpe-Mere:** € 20 korting bij een bestelling vanaf € 20 per adres.
- **Gavere:** € 20 korting bij een bestelling vanaf € 30 per adres.
- **Herzele:** 25% korting per adres, ongeacht het bestelde bedrag.
- **Horebeke:** € 26,50 korting bij een bestelling vanaf € 26,50 per adres.
- **Kruisem:** € 10 korting bij een bestelling vanaf € 10 per adres.
- **Ninove:** € 10 korting bij een bestelling vanaf € 20 per adres.
- **Herzele:** 25% korting per adres, ongeacht het bestelde bedrag.
- **Oosterzele:** 50% korting, tot maximaal € 50 per adres.

Kruisem en Oudenaarde bieden hun inwoners daarnaast gratis plantgoed aan. Dit gratis aanbod moet rechtstreeks via de stad of gemeente worden besteld.

Goed gekozen, goed geplant

Welke planten passen bij jouw tuin of perceel? Hoe leg je een haag, houtkant of fruitboomgaard aan? En hoe bescherm en onderhoud je jonge planten?

Op onze website vind je praktische uitleg over de keuze, het vervoer, de aanplant en het onderhoud van je plantgoed. Je vindt er ook bestuivingstabellen voor fruitbomen.

Scan de QR-code en bereid je aanplant goed voor: www.rlvad.be/behaag-je-tuin.

De keuze van collega Jeroen

Collega Jeroen zet vier fruitrassen in de etalage die hem om verschillende redenen nauw aan het hart liggen. De Hedelfingse Reuzenkers en de Berglander groeien nog in de vervallen boomgaard bij het huis van zijn grootouders in Sint-Lievens-Esse. De Jefkespeer leerde hij later kennen en heeft een bijzondere band met Ninove, waar hij woont. De Essching kreeg hij dan weer mee van nonkel Etienne, die zijn liefde voor dat ras wist door te geven. Vier bomen met een verhaal, en vooral: vier rassen die volgens Jeroen opnieuw een plek verdienen in onze boomgaarden.

4 rassen

4 verhalen

Hedelfingse Reuzenkers

De Hedelfingse Reuzenkers is de gigantische kersenboom die onder meer in de Vlaamse Ardennen furor maakte. Ongetwijfeld staan er nabij oude hoeves nog heel wat oude kerselaars van dit populaire ras uit Zuid-Duitsland. De diepzwarte, zoete kersen veroverden na 1850 Europa en de rest van de wereld.

De Hedelfinger stond decennialang symbool voor de zomer, met zijn rijpe

kersen in juli. Maar er bleek ook een schaduwkant aan het verhaal. Is juli regenachtig, dan zuigen veel kersen zoveel water op dat de schil barst. Hedelfingers kwamen daardoor minder aan de bak en werden zeldzaam als jonge boom.

Eindelijk neemt RLVAD het ras opnieuw op, ten nadele van commerciële soorten als Regina en Kordia.

Ook oude fruitrassen verdienen een toekomst

Met **Fruitig erfgoed in de Vlaamse Ardennen** gaan we op zoek naar oude en vergeten fruitrassen in onze streek. Achter veel van die bomen schuilt een lokaal verhaal: een ras dat al generaties lang bij een hoeve staat, een boomgaard die ooit bij een abdij of landgoed hoorde, of fruit dat vroeger in de hele buurt gekend was maar vandaag nauwelijks nog een naam heeft.

Door oude fruitbomen en historische boomgaarden op te sporen, te onderzoeken en waar mogelijk te identificeren, willen we die kennis bewaren. Tegelijk kijken we vooruit. Waardevolle rassen kunnen opnieuw vermeerderd en aangeplant worden, zodat ze niet alleen in verhalen of oude boomgaarden blijven voortbestaan.

De voorbije maanden werden al een dertigtal locaties gemeld. Daar zijn we erg blij mee, maar de zoektocht is nog lang niet afgelopen. Zeker oude bomen met een bijzondere vorm, opvallende vruchten of een sterke lokale reputatie kunnen interessant zijn voor verder onderzoek.

Ken je een oude fruitboom of boomgaard waarvan het ras niet meer gekend is? Meld die dan aan annelies.schepens@rlvad.be.

Zo geven we het fruitig erfgoed van onze streek opnieuw wortels in de toekomst.

Fruitig erfgoed in de Vlaamse Ardennen is een samenwerking tussen RLVAD, Provincie Oost-Vlaanderen en POMKO, met financiële ondersteuning van Landschapspark Vlaamse Ardennen.

Ess(ch)ing

Ben jij een appelmoesfan en heb je nog plaats voor een stevige fruitboom? Misschien moet je dan de Ess(ch)ing proberen.

Dit appelras komt uit Zuid-West-Vlaanderen en was voor elke keuterboer een zekerheid: een krachtige, gezonde boom die zelden ziek wordt en jaar na jaar als een betrouwbare leverancier enorme ladingen vruchten aflevert.

Een schoonheidswedstrijd wint deze

bonkige en asymmetrische dikke appel niet. Esschings zijn als handappel lekker als ze net geplukt zijn, maar hun talent ligt evenzeer in de keuken. Als moesappel is hij incontournable. Zozeer zelfs dat hij in 1948 in de National Fruit Collection van het Verenigd Koninkrijk werd opgenomen als 'excellent cooking apple'.

De West-Vlamingen mogen trots zijn. En wij een beetje, want de Essching ontstond nét buiten onze regio.

Jefkespeer

Als er één plek in Zuid-Oost-Vlaanderen gelauwerd mag worden omwille van zijn bijdrage aan het smaakpalet, dan is het de tuin van de vroegere abdij van de Witheren van Ninove.

Die abdij is, op de indrukwekkende parochiekerk van Ninove na, nagenoeg volledig verdwenen, maar leeft voort in het Witkapbier

en in een appel- en perenras van niet de minste.

In de decennia vóór de Franse revolutionairen in 1797 de abdij ophieven en openbaar verkochten, experimenteerden abt Jan de Pameleire en zijn tuinman Jef Thiebaut met rassen. Zo kwamen ze tot twee nieuwe sterkhouders: de Berglander en de Jefkespeer.

Notaris Chaboceau kocht de abdijgebouwen én de boomgaard. Daar ontdekte hij de meesterstukken van Jan en Jef. Natuurlijk stond het weinig chic dat een hovenier met de eer van de ontdekking ging lopen. De notaris was niet te beroerd om de peer meer cachet en zijn eigen naam te geven. Daarom vind je de

Jefkespeer vandaag in kwekerijen meestal als 'Beurré Chaboceau'.

Helemaal uitwissen kon hij de ontstaansgeschiedenis niet. In Vlaanderen bleef en blijft hij onder het volk bekend als Jefkespeer: de wraak van een peer.

Opmerkelijk is dat dit een zeldzaam oud ras is dat zijn eigen bloemen bestuift. Bijna alle oude rassen hebben een ander ras nodig voor de bestuiving. Dat maakt de Jefkespeer handig voor wie maar plaats heeft voor één fruitboom.

De perelaar is een sterke bonk en zijn vruchten zijn rijp begin oktober. De peer eet makkelijk uit het vuistje en is heerlijk in bereidingen.

Berglander

Ook de Berglander kreeg een Franse naam: Belle Fleur des Flandres, of Vlaamse Bellefleur.

Berglanders waren vaste gasten in Oost-Vlaamse en Pajotse boomgaarden. De takken hangen breed uit en geven de boom het typische uiterlijk van een paraplu. Ziektes hebben weinig vat op hem.

Net als bij de Essching zijn de appels groot, bonkig en niet-symmetrisch. Vaak is de appel aan één kant overduidelijk hoger dan aan de andere. De zonbeschenen zijde tovert er een rode blos op.

Je kan de Berglander uit de hand eten, maar zijn kwaliteit komt pas echt tot ontbolstering in de keuken.

Uit grootmoeders handboek: verwerk hem in havermoutpap. Met zijn lichte kaneeltoets geeft hij daar een speciale smaak aan.

Bewaren kan je de Berglander als geen ander.

De naam verwijst naar de heuvels, de 'bergen', van de Vlaamse Ardennen en het Pajottenland, waar hij floreerde en zo deel ging uitmaken van de klassieke Vlaamse boomgaard bij uitstek.

Jan en Jef slaagden er, in tegenstelling tot hun peer, niet in een zelfbestuivende appel te ontwikkelen. De Berglander is dus afhankelijk van enkele andere rassen en ook zijn eigen bestuiverskwaliteiten zijn niet de beste.

“Met een Berglander haal je een appelras in huis dat hier zijn thuis heeft.”

“Een landbouwbedrijf kan mee vormgeven aan het landschap”

Op hun agro-ecologisch landbouwbedrijf Rural in Geraardsbergen combineren Veerle Vekeman en Colin De Beir melkveehouderij met extensieve begrazing en lokale voedselproductie. Samen met RLVAD plantten ze hagen, bomenrijen, hoogstamfruitbomen en notelaars aan.

Veerle Vekeman samen met haar zoon Korneel

Waarom kozen jullie voor meer bomen en hagen op het bedrijf?

“Die keuze is geleidelijk gegroeid vanuit de dagelijkse praktijk”, vertelt Veerle. “Tijdens warme zomers zie je heel snel hoe belangrijk schaduw, beschutting en een goede waterhuishouding zijn. Koeien zoeken vanzelf bomen en schaduwplekken op. **Voor melkkoeien kan hittestress bovendien een negatieve invloed hebben op hun welzijn, voederopname, vruchtbaarheid en melkproductie.** Ook onze Engelse Longhorns, die een groot deel van het jaar buiten lopen, zoeken bij warm weer schaduw en beschutting op.

Tegelijk wilden we opnieuw meer van het typische landschap rond oude hoeves zichtbaar maken: hagen, houtkanten, boomgaarden, knotbomen en solitaire bomen.

Die aanplantingen staan niet op zichzelf. Ze passen binnen onze bredere agro-ecologische manier van werken, met onder meer gras-klover, luzerne, groenbedekkers en gewasrotatie. Ook de Engelse Longhorns passen daarin: het is een oud, robuust ras dat goed overweg kan met extensievere begrazing. Voor ons hangen bodem, dieren, bomen en biodiversiteit allemaal samen.”

“Het landschap moet niet alleen mooi zijn, maar ook functioneel voor de dieren en de bedrijfsvoering.”

Welke soorten hebben jullie aangeplant en waarom?

“Op verschillende plaatsen op en rond het bedrijf werden hagen en bomenrijen aangeplant. Daarnaast kozen we voor hoogstamfruitbomen en notelaars.

We proberen niet zomaar losse bomen te planten, maar opnieuw structuren en verbindingen in het landschap te creëren. Hagen verbinden verschillende delen van het bedrijf met elkaar. Ze zorgen

voor beschutting tegen wind, bieden nestgelegenheid en vormen corridors waarlangs vogels, insecten en kleine dieren zich kunnen verplaatsen.

Bomenrijen zorgen voor ritme, schaduw en beschutting langs weilanden en perceelsranden.

De hoogstamboomgaard past dan weer heel sterk bij onze hoeve. We hebben onder meer appels, peren, pruimen, kweeperen en mispels. Dat fruit willen we niet alleen laten hangen of uitsluitend als landschapselement bekijken. We willen het ook verwerken tot producten zoals appelsap, appelmoes, confituur of gelei. Zo krijgt een landschappelijke aanplanting opnieuw een productieve en culinaire betekenis.

Notelaars zijn robuuste bomen die oud kunnen worden en een sterke landschappelijke uitstraling hebben. Ze geven op termijn veel schaduw, produceren noten en kunnen uitgroeien tot beeldbepalende bomen op het erf en langs de weilanden.”

“Landschap is niet alleen iets om naar te kijken. Het kan ook opnieuw deel uitmaken van de voedselproductie.”

Wat merken jullie vandaag al van de aanplantingen?

“Een boom heeft natuurlijk tijd nodig om echt groot te worden en voldoende schaduw te geven. Toch zien we vandaag al duidelijke veranderingen.

De hagen beginnen het landschap opnieuw op te delen en zorgen voor meer beschutting tegen wind. We zien ook meer vogels, hazen, insecten en ander leven rond de aanplantingen.

Nu de hagen stilaan meer volgroeid zijn, merken we bovendien dat zowel onze Longhorns als onze Holsteins ervan eten. **De hagen hebben dus niet alleen een landschappelijke en ecologische functie, maar worden ook echt deel van de leefomgeving en het natuurlijke eetgedrag van onze runderen.**

Daarnaast heeft de aanplant een belangrijk visueel effect. De hoeve raakt opnieuw sterker ingebed in haar omgeving. Dat vinden we heel belangrijk.”

Wat vraagt zo'n aanplanting aan onderhoud?

“Vooral de eerste jaren vragen jonge aanplantingen veel aandacht. Bomen en hagen moeten beschermd worden tegen vee, wild en machines en bij langdurige droogte is water geven soms nodig. Ook snoei, boombescherming en de opvolging van fruitbomen vragen tijd.

Precies daar ligt voor veel landbouwers een grote drempel.

Aanplanten is één zaak, maar de jarenlange opvolging vraagt tijd, kennis en vooral extra handen. Dat onderhoud mag niet worden onderschat.

Praktische ondersteuning kan daarom een enorme verlichting betekenen. Initiatieven zoals de knotploegen van **Goed Geknot*** zijn daar een mooi voorbeeld van. Ook de ondersteuning via het LEADER-project **Van Tronk tot Snipper**** was voor ons bijzonder waardevol. Daar werden landbouwers ontzorgd bij het knotten van bomen via een groepsaankoop. Zulke projecten maken het beheer haalbaarder en tonen dat aanplant en onderhoud als één geheel moeten worden bekeken.

Daarnaast zou ook een degelijk vergoedingssysteem voor het onderhoud van zulke landschapselementen gerechtvaardigd zijn. Hagen, bomenrijen, knotwilgen en hoogstamboomgaarden leveren immers niet alleen voordelen op voor het landbouwbedrijf zelf, maar vervullen ook een belangrijke maatschappelijke functie. Als de samenleving meer van die landschapselementen wil, is het logisch dat wie ze aanplant en jarenlang onderhoudt daarvoor ook ondersteuning en een faire vergoeding krijgt.

Die onderhoudsdrempel geldt trouwens niet alleen voor landbouwers, maar ook voor particulieren en bedrijven. Veel mensen kiezen bijvoorbeeld voor een draadafsluiting in plaats van een haag omdat die minder onderhoud vraagt. Daardoor blijft ook op andere plekken potentieel onbenut. Meer hagen rond woningen, landbouwpercelen en bedrijventerreinen kunnen nochtans als groene aders door het landschap lopen en natuur- en landschapselementen opnieuw met elkaar verbinden.”

“Wie meer aanplant wil stimuleren, moet niet alleen de aanleg ondersteunen, maar ook structureel mee nadenken over praktische hulp.”

Hoe verliep de samenwerking met RLVAD?

“Wij hadden zelf al veel ideeën over onze groene inrichting, maar wilden dat op een doordachte manier aanpakken.

Samen met RLVAD bekeken we wat op welke plaats het meest geschikt was. Daarbij werd niet

alleen rekening gehouden met de landschappelijke en ecologische waarde, maar ook met de praktische realiteit van een landbouwbedrijf: doorgangen voor machines, afrastering, begrazing, toekomstige groei en onderhoud.

“Wat we vooral waarderen, is dat RLVAD niet alleen naar natuur en landschap kijkt, maar ook naar wat werkbaar is voor een landbouwbedrijf. Er werd geluisterd naar onze visie en tegelijk kregen we praktisch advies over soortenkeuze, plantafstand en inrichting.

Omdat die samenwerking goed verliep en de resultaten zichtbaar werden, was het logisch om opnieuw met RLVAD samen te werken. Zo groeit stap voor stap een samenhangender geheel op het bedrijf.”

Wat zou je zeggen tegen landbouwers die nog twijfelen?

“Ik zou vooral zeggen: begin desnoods klein, maar begin.

Je hoeft niet meteen een volledig bedrijf opnieuw in te richten. Een haag langs een perceel, enkele schaduwbomen in een weide of een kleine rij hoogstamfruitbomen bij de hoeve kunnen op termijn al een groot verschil maken.

Het vraagt geduld en onderhoud, daar moet ik eerlijk over zijn. Een boom plant je niet alleen voor jezelf, maar ook voor de volgende generatie. De echte meerwaarde wordt vaak pas na jaren volledig zichtbaar.

Goede begeleiding is daarbij heel belangrijk. Door van bij het begin de juiste boom of haag op de juiste plaats te zetten, vermijd je later veel problemen.

Landschappelijke aanplant hoeft geen bedreiging te zijn voor landbouw. Integendeel: wanneer ze goed wordt aangepakt, kan ze het landbouwbedrijf net sterker, robuuster en herkenbaarder maken.” ■

Meer over Rural: www.rural.be en [@rural_farmestate](https://twitter.com/rural_farmestate)

*Goed geknot: <https://www.rlvad.be/nieuws/goed-geknot-in-10-vragen-en-antwoorden>

**Van Tronk tot Snipper: <https://www.rlvad.be/projecten/van-tronk-tot-snipper-slim-en-duurzaam-knotbomen-beheren>

Voederhagen voor vee

Inheemse bomen en struiken bevatten mineralen en voedingsstoffen voor koeien en schapen. Net over de taalgrens legden boeren daarom hagen aan met struiken waarvan vee kan eten. Zulke voederhagen worden zo ingeplant in de weide dat grazers er langs beide kanten van kunnen knabbelen. Dat beperkt het onderhoud en maakt van de haag tegelijk een bron van extra voer.

Een voederhaag wordt omheind, zodat de dieren eten van wat door en boven het raster groeit. De ruimte die de struiken innemen ten koste van gras, maken ze dus deels goed door zelf smakelijk voedsel te produceren voor je dieren. Reken wel op wat geduld: meestal duurt het vier à vijf jaar voor koeien of schapen echt van de haag kunnen eten.

Interesse in financiële steun voor aanplant en omheining?

Contacteer jeroen.vanhee@rlvad.be of lieven.de.stoppeleire@landschapparkvlaamseardennen.be.

Medegefinancierd door
de Europese Unie

provincie
Oost-Vlaanderen

Van verborgen groenzone tot Groenblauwe Oase

Wandelen over het vlonderpad, even uitrusten aan het water, de hond laten ravotten of kinderen laten spelen: met de Groenblauwe Oase kreeg Haaltert er midden in het centrum een nieuwe groene ontmoetingsplek bij. Achter die plek zit tegelijk een verhaal van waterbeheer, natuur en samenwerking. We spraken met Ellen Van Cromphaut en Guido Paridaens, leidende ambtenaren bij gemeente Haaltert.

Een nieuwe plek voor Haaltert

Via de toegang aan de Hoogstraat stap je zo de Oase binnen. Je kan er wandelen, zitten en picknicken, de hond uitlaten of het gebied doorkruisen via het vlonderpad en de speelelementen aan het bufferbekken. Door de aanwezigheid van bronnen blijft in het diepste deel permanent water staan, wat de plek ook visueel bijzonder maakt.

“De Haaltenaren krijgen er een

nieuwe groene ontmoetingsplek bij in het hart van hun gemeente”, zegt Ellen. “Je kan er wandelen, spelen, de hond uitlaten, de natuur beleven of gewoon even tot rust komen.”

Haar favoriete plek?

“Het uitzicht vanop het vlonderpad, over het bufferbekken naar de kerk van Haaltert. Daar komen water, landschap en het dorpscentrum mooi samen.”

Van verborgen zone naar publiek park

De plek achter de Postparking was jarenlang ontoegankelijk. De gemeente kocht de percelen de voorbije jaren aan met de ambitie om van deze onderbenutte plek een publiek toegankelijke groenzone te maken.

“Dankzij de LEADER-oproep konden we die ambitie ook effectief waarmaken,” vertelt Ellen.

“Tijdens participatiemomenten in 2024 dachten buurtbewoners mee na over de inrichting. Het moest geen klassiek park worden, maar een natuurlijke plek waar verschillende functies samenkomen. Hun ideeën en suggesties gaven mee richting aan het ontwerp”.

Water als stille motor

Onder de groene en recreatieve inrichting zit ook een belangrijke waterfunctie.

“Water speelt een cruciale rol in de aanpak van klimaatverandering”, legt Guido uit. “We krijgen vaker intense regenval afgewisseld met langere droge periodes. Door water tijdelijk te bufferen, vertraagd af te voeren en maximaal te laten infiltreren, kunnen we zowel wateroverlast als verdroging tegengaan.”

Het bufferbekken maakt deel uit van een bredere visie op waterbeheer in Haaltert. Regenwater uit delen van de omgeving zal er in de toekomst naartoe worden geleid, zodat de druk op het lager gelegen centrum vermindert.

work in progress

Ellen & Guido

Samen meer mogelijk maken

De gemeente werkte voor het project samen met RLVAD en Studiebureau Meso.

“De gemeente beschikt zelf over sterke kennis rond ruimtelijke ordening, milieu en openbare ruimte”, zegt Ellen. “RLVAD bracht bijkomende expertise mee in natuurontwikkeling en landschapsinrichting.”

Guido vult aan: “De combinatie van verschillende partners en hun expertises maakte het mogelijk om van het terrein één samenhangend geheel te maken.”

Niet zonder hindernissen

Ook de weg naar de realisatie verliep niet helemaal rechtlijnig. Adviezen van water- en natuurinstanties moesten worden verwerkt en het vergunningsdossier werd aangepast en opnieuw ingediend.

“Met de kennis van vandaag zouden we alle betrokken adviesinstanties misschien nog vroeger rond de tafel brengen”, zegt Ellen. “Dat had bepaalde procedures mogelijk versneld. Tegelijk heeft het proces ons veel geleerd.”

De Oase als vertrekpunt

De Groenblauwe Oase is volgens Ellen en Guido geen eindpunt. De plek zal verder groeien en ook in andere projecten wil de gemeente dezelfde manier van denken meenemen.

“De Oase toont hoe natuur, water en gebruik door inwoners samen kunnen gaan”, zegt Guido. “Die ervaring nemen we mee naar andere plekken in Haaltert.”

Ook RLVAD blijft betrokken bij onder meer het natuurvriendelijke beheer, mogelijke educatieve initiatieven en kleinere biodiversiteitsingrepen.

“De Groenblauwe Oase is geen eindpunt, maar het begin van een bredere groenblauwe visie voor Haaltert.” ■

**“De Groenblauwe Oase
is geen eindpunt, maar
het begin van een
bredere groenblauwe
visie voor Haaltert.”**

Hoe maken we de Vlaamse Ardennen en de Denderstreek weerbaar tegen hitte en droogte?

Samen sterk tegen droogte

Deze zomer kwam het vuur in Brakel gevaarlijk dicht bij het bos. Dankzij snel ingrijpen kon erger worden voorkomen, maar het incident maakte pijnlijk duidelijk hoe kwetsbaar ook onze streek wordt tijdens lange periodes van hitte en droogte.

Droge graslanden, jonge aanplant die het moeilijk krijgt, dieren die verkoeling zoeken en hevige buien die na weken droogte plots veel water brengen: we merken de gevolgen op steeds meer plekken.

Er bestaat geen wonderoplossing. Wel zijn er heel wat gerichte ingrepen die samen verschil maken. In een tuin, op een landbouwperceel, in een woonwijk of op openbaar domein.

1 Plant de schaduw van morgen

Wie vandaag bomen, hagen en houtkanten aanplant, investeert in de inrichting van morgen. Bomen zorgen op termijn voor schaduw, terwijl hagen en houtkanten wind breken en beschutting geven.

Voor je tuin

Via **Behaag je tuin** kan je in het najaar streekeigen bomen, fruitbomen, kleinfruit en plantpakketten bestellen.

Meer info zie pagina 4.

Voor weiland of akker

Heb je ruimte voor een langere haag, houtkant, bomenrij of hoogstamboomgaard? We bekijken samen wat past bij het perceel, het gebruik ervan en het omliggende landschap.

Voor meer info, scan de QR.

2 Geef dieren een plek uit de zon

Hittestress bij vee heeft een negatieve invloed op hun welzijn, voederopname, vruchtbaarheid en productie.

Met **Airkoe** ondersteunen we landbouwers bij de aanplant van schaduwbomen in weilanden. We bekijken samen waar bomen het best komen, welke soorten geschikt zijn en hoe de aanplant praktisch kan worden ingepast tussen vee, afrastering en landbouwmachines.

Meer info: www.airkoe.vlaanderen

Contact: info@rlvad.be

In het Vrijheidspark in Denderleeuw vergrootte de gemeente de wateropvangcapaciteit door de bestaande waterpartijen in de zink uit te graven en uit te breiden tot één grote waterarm middenin het gebied.

3 Laat water langer in het landschap blijven

Regenwater zo snel mogelijk afvoeren is niet meer de beste oplossing. Op veel plekken loont het om water eerst vast te houden, te vertragen of tijdelijk te bufferen.

Dat kan op kleine schaal, maar ook op het niveau van een beekvallei. In Erpe-Mere werken we samen met de gemeente aan het herstel van de **Trotgracht**. Op strategische plaatsen komen stuwen die het water gecontroleerd langer vasthouden. Zo blijft het langer beschikbaar en vermindert de droogtestress in het gebied.

4 Haal meer uit bestaand groen

Niet elke verbetering vraagt een grote heraanleg. Ook bestaande groenzones kunnen veel sterker worden door anders naar inrichting en beheer te kijken.

Door gazons her en der minder frequent te maaien krijg je er meer variatie in – en vooral meer bloemen.

De **Madeliefjesweg in Ninove** is nu nog een saaie groene doorsteek onder hoge bomen. Het stadsbestuur vroeg ons om de hele zone te herdenken en beleefbaarder te maken dan vandaag. Zo kan deze ene concrete plek het vertrekpunt worden voor een bredere aanpak van de wijk.

5 Maak groene buitenruimte ook bruikbaar

Een groene plek heeft meer waarde als mensen ze ook echt kunnen gebruiken.

Met **Bloeiende Buur(t)** gaan we aan de slag in en rond WZC De Vlaamse Ardennen en WZC Groendorp in Horebeke. Samen met bewoners, medewerkers en andere betrokkenen bekijken we hoe de buitenruimte aangenamer kan worden, met ruimte om te wandelen, te rusten en elkaar te ontmoeten.

Schaduwrijke zitplekken maken het ook op warme dagen gemakkelijker om buiten te komen. Tegelijk kunnen groenere buitenruimtes een plaats krijgen binnen activiteiten en begeleiding.

Begin waar je ruimte hebt

Niet iedereen kan een beek herstellen of een groot terrein herinrichten. Maar bijna iedereen kan ergens beginnen: een boom planten, een haag behouden, water langer vasthouden of een graszone anders beheren.

Veel gerichte ingrepen, verspreid over onze streek, maken samen het verschil.

Minder hitte op school

Een groene speelplaats doet meer dan verkoelen.

Via Natuur in je School, verlengd tot 2029, kunnen scholen steun krijgen om hun terrein te ontharden en te vergroenen.

Ook in onze regio begeleiden we zulke trajecten.

We ondersteunen bij het uitwerken van een ontwerp, het zoeken naar geschikte subsidiekanalen en volgen op tot en met de uitvoering. Zo hoeft een school niet zelf uit te zoeken hoe een eerste idee kan uitgroeien tot een haalbaar project.

Go Groen in Denderleeuw bevindt zich momenteel in de vergunningsfase.

Ook jouw school kan starten.
Contacteer ons via info@rlvad.be.

“Een groene speelplaats nodigt uit tot klauteren, bouwen, ontdekken en samenspelen.”

HOPE SPOT RONSE:

biodiversiteit krijgt ruimte in de stad

De Hope Spot in Ronse toont hoe ook een plek in de stad kan uitgroeien tot een waardevolle leefomgeving voor bijen, vlinders en andere insecten.

Samen met Reaktor21, Stad Ronse, steenbakkerij Vande Moortel en Biobest richtten we het terrein esthetisch en ecologisch in. Een grote zandhevel biedt nestgelegenheid aan zandbijen, een stapelmuur van oude bakstenen zorgt voor verstopplaatsen voor spinnen en grotere insecten en het bloemenaanbod werd zo samengesteld dat er van het vroege voorjaar tot het najaar bloemen – en dus voedsel – beschikbaar is.

De kleurrijke sculptuur van kunstenaars Tamara Van San vormt het opvallende middelpunt. Ook daarin is extra neststructuur voor insecten aangebracht.

De Hope Spot heeft intussen al twee zomers mooi gebloeid.

Tijdens die periode werden ook al bijzondere soorten waargenomen.

Ken jij deze insecten?

Oplossing: Insect 1: Rode kameelhalsboutwesp | Insect 2: Getailleerde boktor | Insect 3: Lathyrusbij | Insect 4: Landkaartje | Insect 5: Icarusblauwtje | Insect 6: Koninginnenpage | Insect 7: Kaasjeskruiddikkopje | Insect 8: Bessenwespevlinder

Goed Geknot zoekt knotters

Vijftien knotteams van telkens twee tot acht vrijwilligers trekken van november tot maart het buitengebied in om knotbomen te beheren. Ze doen dat gratis voor de eigenaar en mogen het brandhout meenemen. Voor het komende knotseizoen zoeken we zowel nieuwe vrijwilligers als geschikte knotbomen.

Knotters gezocht

In 2026 willen we een nieuw team opstarten voor **Wortegem-Petegem, Maarkedal en Kluisbergen** samen. Ook het bestaande team in **Geraardsbergen** zoekt dringend versterking.

Daarnaast rekent de gemeente Kruisem op het RLVAD voor het beheer van 200 knotwilgen. Ook hier zijn we op zoek naar een extra team specifiek voor deze opdrachten.

Wie wil aansluiten, volgt eerst anderhalve dag de opleiding **Veilig knotten**. Op de eerste dag krijg je de theoretische basis, op de tweede (halve) dag ga je zelf aan de slag op het terrein.

Wanneer?

📅 Zaterdag **21 november 2026**: theorie (8.30 tot 15.45 uur)

📅 Zaterdag **5 december 2026**: praktijk (voormiddag of namiddag)

De locatie ligt in de omgeving van **Wortegem-Petegem** en wordt later bekendgemaakt.

De opleiding kost **€ 150**.

Wie tijdens de knotseizoenen 2026–2027 en 2027–2028 telkens minstens drie keer meehelpt in een knotteam, krijgt telkens een deel van het cursusgeld terug.

Nog slechts enkele plaatsen vrij!

Meer weten?
Scan de QR-code.

Hoe werkt Goed Geknot?

De teams knotten op vraag van eigenaars en beschikken vrij over het brandhout dat vrijkomt. Vrijwilligers zijn tijdens het knotten en de verplaatsing verzekerd via RLVAD.

Jouw aanvraag wordt verwerkt door de medewerkers van RLVAD. Zij verdelen de opdrachten in oktober over de 15 teams, naargelang hun beschikbaarheden en brandhoutnoden. Het zijn de knotteams zelf die met jou contact opnemen en afspraken maken, onder ander over de timing die winter.

Meer uitleg vind je op **www.goedgeknot.be** en op onze pagina Goed Geknot in 10 vragen en antwoorden.

Vragen, interesse om mee te knotten of bomen aanmelden?

jeroen.vanhee@rlvad.be
055 20 72 65

Uilenspiegel spreidt zijn vleugels

Met het LEADER-project Uilenspiegel brengen we de uilen van onze streek dichterbij het publiek én versterken we hun leefgebied. De voorbije maanden kreeg het project vorm met een reizende tentoonstelling, honderd nieuwe nestkasten, activiteiten in het najaar, streekpralines en een educatief spel voor scholen.

Een reizende expo vol verwondering

Onze mobiele uilententoonstelling laat bezoekers kennismaken met de vijf uilensoorten die in Zuid-Oost-Vlaanderen broeden: steenuil, kerkuil, ransuil, bosuil en oehoe.

Aan de hand van interactieve modules ontdekken jong en oud hoe bijzonder uilen in elkaar zitten. Hoe kunnen ze bijna geruisloos vliegen? Waarom horen ze zo goed? Hoe gebruiken ze hun scherpe blik en krachtige klauwen tijdens de jacht? En vooral: welk landschap hebben ze nodig om te jagen, te schuilen en te broeden?

De tentoonstelling werd binnen ons eigen team ontwikkeld: ze wil verwonderen en tonen hoe sterk deze nachtelijke vogels verbonden zijn met het landschap om ons heen.

Na haar lancering op de Vlaamse Ardennendag trok de expo naar Sint-Lievens-Houtem en Ronse. Vanaf nu kunnen ook scholen, gemeenten, verenigingen en andere organisaties uit ons werkingsgebied de tentoonstelling bij ons ontfangen.

Interesse om de uilenexpo een plek te geven?
Neem contact op via info@rlvad.be.

Honderd nieuwe nestkasten voor de steenuil

Binnen het project werden honderd nieuwe nestkasten voor steenuilen gemaakt door de leerlingen houtbewerking van GO! Atheneum Geraardsbergen en Atheneum Herzele.

Onder begeleiding van hun leerkrachten gingen zij aan de slag met hout, plannen en heel wat vakmanschap. Kast per kast bouwden ze mee aan nieuwe broedkansen voor de steenuil. Vrijwilligers zullen ze plaatsen op plekken waar steenuilen zich thuis voelen, zoals oude boomgaarden, knotbomenrijen en kleinschalige landbouwlandschappen.

Ook voor scholen

Dit najaar lanceren we een educatief spel waarmee scholen aan de slag kunnen rond uilen en hun leefgebied.

Het spel sluit aan bij de mobiele tentoonstelling, maar zal ook afzonderlijk gespeeld worden. Leerlingen uit het 4e, 5e en 6e leerjaar ontdekken spelenderwijs het wonderlijke leven van de uilen en hoe belangrijk het landschap voor hen is.

Interesse? Reserveren kan via info@rlvad.be

Op stap in de wereld van de uilen

Nacht van de kerkuil Gavere – 23/10/2026

Tijdens de Nacht van de Kerkuil stappen we letterlijk de wereld van de uilen in. We starten met het pluizen van braakballen. Botjes, schedeltjes en andere resten vertellen ons verrassend veel over wat een uil eet en waar hij jaagt.

Daarna gaan we op pad. Onderweg zoeken we naar sporen, luisteren we naar geluiden en vangen we misschien zelfs een glimp op van een uil.

Wij vertellen jou hoe uilen leven, wat ze nodig hebben en hoe we hen binnen Uilenspiegel meer kansen geven.

Praktisch

- Vrijdag 23 oktober 2026
- Gavere
- Borgwalhoeve Vurste om 20 uur
- De activiteit is gratis, maar inschrijven is verplicht. Reserveer één ticket per persoon.
- Inschrijven via rlvad.be/agenda of QR:

De ogen van de nacht Oosterzele – 26/10/2026

Tijdens de lezing **De ogen van de nacht** duiken we dieper in het verborgen leven van bosuil en oehoe. ervaren uilenkenner Norbert Desmet neemt je mee achter de couliissen van hun nachtelijk bestaan. Ook over het geheime leven van de ransuil kom je die avond meer te weten.

Voorafgaand vanaf 19 uur kan je ook onze reizende uilententoonstelling bezoeken. Daar maak je kennis met alle uilensoorten uit de streek, ontdek je verrassende weetjes en kom je te weten welke uil het best bij jou past. De lezing start om 20 uur.

Praktisch

- Maandag 26 oktober 2026
- Tentoonstelling vanaf 19 uur – lezing om 20 uur
- Polyvalente zaal van GC De Kluize
- Sportstraat 3, 9860 Oosterzele
- De activiteit is gratis, maar inschrijven is verplicht. Reserveer één ticket per persoon.
- Inschrijven via rlvad.be/agenda of QR:

Ook de MMMuilkes vliegen opnieuw uit

Dit najaar zijn ook onze MMMuilkes opnieuw verkrijgbaar. De ambachtelijke streekpralines, ontwikkeld samen met Miss Vanilla uit Oudenaarde, brengen een ode aan de uilen uit onze streek.

Elke praline heeft een andere samenstelling. Voor de smaken werden streekproducten gebruikt, zoals Steenuilke-bier, Jefkespeer, Borsbeekse speculoos, hazelnoten en rabarber uit de Vlaamse Ardennen.

Een deel van de opbrengst gaat naar de aanmaak en plaatsing van nieuwe nestkasten.

De MMMuilkes zijn verkrijgbaar bij:

- 📍 **Miss Vanilla**, Nederstraat 71 in Oudenaarde
- 📍 **Petiepetoe**, Sint-Umarsstraat 25 in Zegelsem
- 📍 **Belevingscentrum Hoge Mote**, De Biesestraat 2 in Ronse
- 📍 **Streekpunt Zwalm**, Rekegemstraat 26 in Zwalm

Een doos van 20 pralines kost € 24,90.
Een proeversdoosje met 5 pralines kost € 7,90.

MMMuilkes in jouw zaak?

In het najaar willen we het netwerk van verkooppunten verder uitbreiden. Daarom zoeken we extra handelaars, horecazaken en organisaties die de MMMuilkes mee willen aanbieden.

Wil je de MMMuilkes per doos verkopen? Of liever per stuk aanbieden tijdens een evenement of in je horecazaak? Neem contact op via info@rlvad.be. Dan bekijken we samen de mogelijkheden, prijzen en voorwaarden.

Samen bouwen aan veilige broedplekken voor visdiefjes

De visdief is een kleine sternensoort die geregeld in onze regio opduikt en er op enkele plaatsen ook broedt. Doorheen de jaren gingen heel wat natuurlijke broedplaatsen verloren, onder meer door het rechtekken van de Schelde. De oude Scheldearmen rond Oudenaarde bieden vandaag nog geschikte plekken, maar ook daar blijven nesten kwetsbaar voor verstoring door mensen en roofdieren.

Daarom plaatsten **Natuurpunt en RLVAD** op drie locaties in de Scheldevallei telkens drie broedvloten. Die drijvende eilandjes liggen op rustige plekken midden op het water en bieden de vogels een veilige plek om ongestoord te broeden.

Voor de bouw en plaatsing konden we rekenen op de vogelwerkgroep en heel wat vrijwilligers. Jong en oud timmerde mee, hielp bij de afwerking en maakte de vloten klaar voor gebruik. Daarna werden ze met een bootje naar hun plek op het water gebracht, onder meer in de Heurnemeersen.

En het resultaat liet niet lang op zich wachten. Dit jaar zorgden al vier vloten voor nakomelingen. Niet alleen visdiefjes maakten er gretig gebruik van, ook de kokmeeuw, die het de laatste jaren moeilijk heeft, vond er een veilige broedplek.

Voor een eerste jaar is dat meteen een mooi broedsucces. Voor de jonge visdiefjes wacht nu een lange reis naar Afrika. Daar brengen ze hun eerste levensjaren door. Wanneer ze geslachtsrijp zijn, keren ze in het voorjaar terug naar onze contreien om hier opnieuw te broeden.

Medegefinancierd door
de Europese Unie

provincie
Oost-Vlaanderen

oproep

Hoogstamboomgaard gezocht

In 2027 willen we ons educatieve aanbod rond hoogstamfruitbomen verder uitbreiden. Daarvoor zoeken we boomgaarden in ons werkingsgebied waar we af en toe een activiteit mogen organiseren.

Dat kan een praktische demonstratie zijn over het snoeien van fruitbomen, maar evengoed een begeleide wandeling met uitleg over oude fruitrassen, bestuiving, beheer of de natuurwaarde van een hoogstamboomgaard.

Een voor ons geschikte boomgaard is voldoende groot om er een namiddag in bezig te kunnen zijn en bevat bomen die al minstens tien jaar geplant zijn en kruinontwikkeling kennen. Ze bestaat voor het grootste deel uit appel- en perenbomen. Binnen een

straal van 500 meter is er parkeermogelijkheid voor deelnemers aan onze activiteiten.

In ruil neem jij kosteloos deel aan alle activiteiten en zijn de gedane snoeiwerken natuurlijk gratis. Een snoeidemo impliceert niet dat jouw volledige boomgaard gesnoeid wordt, daarvoor is de duur van één activiteit veel te kort. Maar als we enkele keren kunnen terugkomen in jouw boomgaard, wordt na verloop van tijd elke boom wel beheerd!

Heb jij een geschikte boomgaard en stel je die graag open voor een of meerdere educatieve activiteiten? We bekijken samen welke invulling past bij de plek en maken vooraf duidelijke afspraken.

Neem contact op via info@rlvad.be.

UIT TIPS

Ook dit najaar organiseren we samen met onze steden, gemeenten en partners opnieuw heel wat activiteiten. Van tuinen en trage wegen tot uilen, erfgoed en winterse natuur: telkens ontdek je het landschap van de Vlaamse Ardennen tot Dender vanuit een andere invalshoek.

3/10 KLUISBERGEN Tuinfestival Tegelwippen

Gemeente Kluisbergen organiseert in feestzaal Brugzavel een tuinfestival in het kader van het Vlaams Kampioenschap Tegelwippen. Ook wij zijn aanwezig met informatie over Behaag je tuin en advies over geschikte bomen en planten voor je tuin.

3/10 KLUISBERGEN Erfgoedborrel

Tijdens de jaarlijkse Erfgoedborrel ontdek je het kasteeldomein Calmont in verschillende begeleide groepen. Wij verzorgen een deel van de wandeling en staan stil bij het houtig erfgoed op het domein.

13/10 HOREBEKE Lezing Bloeiende Buur(t)

Binnen het LEADER-project Bloeiende Buur(t) werken we samen met WZC De Vlaamse Ardennen en WZC Groendorp aan groenere, aangename en klimaatrobustere buitenruimtes.

Waarom investeert een gemeente in zo'n project? En wat betekent dat concreet voor bewoners en omwonenden? Tijdens deze avond lichten we toe welke meerwaarde de inrichting kan bieden voor de buurt en hoe bewoners, medewerkers en andere betrokkenen mee kunnen denken en werken aan de verdere uitwerking.

18/10 WAARBEKE, GERAARDSBERGEN Dag van de Trage Weg Opening trage weg langs de Waerbeek

We openen een nieuwe trage weg langs de Waerbeek. Daarna kan je mee op wandeling en deelnemen aan een familiedag in en rond het Waerbeekhuis.

18/10 MUNKZWALM Ontdekkingstocht door de Zwalmvallei

Tijdens deze belevingswandeling speelt water de hoofdrol. We trekken langs de blauw-groene aders van de Zwalmvallei en ontdekken hoe water, landschap en klimaat met elkaar verbonden zijn.

18/10 BRAKEL Lancering Erfgoedspokkel Hayesbos

Aan de Verrebeekmolen stellen we de nieuwe Erfgoedspokkel over het Hayesbos voor. Daarna neemt een gids je mee door het bos en het omliggende landschap, langs verhalen, erfgoedsporen en bijzondere plekken.

23/10 GAVERE Nacht van de Kerkuil

We starten met het pluizen van braakballen en ontdekken zo wat er op het menu van een uil staat. Daarna trekken we het landschap in, op zoek naar sporen, geluiden en misschien zelfs een glimp van een uil. Onderweg maak je kennis met de vijf uilensoorten uit onze streek en ontdek je wat zij nodig hebben om hier te leven en te broeden.

26/10 OOSTERZELE De ogen van de nacht

Bosuil en oehoe leven grotendeels buiten ons zicht. Tijdens deze lezing nemen ervaren uilenkenners je mee in hun nachtelijke bestaan. Hoe jagen ze? Waar broeden ze? En welke plek nemen ze in onze bossen en landschappen in?

Voor en na deze lezing kan je ook onze reizende uilententoonstelling bezoeken.

21/11 & 5/12 WORTEGEM-PETEGEM Opleiding Veilig knotten

Wil je vrijwillig knotter worden en in ruil voor je werk over het brandhout beschikken? Dan is deze tweedaagse opleiding je startpunt. De opleiding is uitsluitend bedoeld voor deelnemers die nadien effectief willen aansluiten bij een knotteam van Goed Geknot.

11/12 HERZELE Planten als perfecte ingenieurs

Hoe slim zijn planten eigenlijk opgebouwd? Tijdens deze lezing door plantenfysioloog en professor Marcel De Cleene ontdek je hoe planten oplossingen ontwikkelden om te groeien, zich voort te planten en te overleven.

De avond bestaat uit twee delen van telkens 45 minuten en wordt georganiseerd in samenwerking met Natuurpunt.

12 DECEMBER HAALTERT Midwinterwandeling

Gids Lutgarde Marie Vervaeke neemt je mee langs wat leeft, ruikt en beweegt in de natuur tijdens de donkerste dagen van het jaar.

Onderweg staan we stil bij de betekenis van midwinter en het Keltische Yule-feest. Een sfeervolle wandeling met ruimte voor natuur, verhalen en een seizoensgebonden hapje en drankje.

Blijf onze agenda volgen

Doorheen het najaar voegen we nog extra wandelingen, lezingen, workshops en andere activiteiten toe. Ook uren, locaties en inschrijvingslinks worden er steeds als eerste aangevuld.

Ontdek het volledige en actuele programma op www.rlvad.be/agenda.

Blijf op de hoogte

Volg ons op sociale media of schrijf je in op onze nieuwsbrief en lees meer over onze werking, projecten en activiteiten!

www.rlvad.be

[/_rlvad](https://www.instagram.com/_rlvad)

[/rlvad](https://www.facebook.com/rlvad)

[/company/rlvad](https://www.linkedin.com/company/rlvad)

Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen tot Dender vzw

Veemarkt 27, 9600 Ronse | Tel. 055 20 72 65 | info@rlvad.be | Rekeningnummer: BE23 0012 2912 5291 | VU: RLVAD | oplage: 3000 ex.

RLVAD is één van de 18 regionale landenschappen in Vlaanderen. RLVAD werkt met subsidies van de Provincie Oost-Vlaanderen, Europa, en de steden en gemeenten van de Vlaamse Ardennen en Denderstreek (Brakel, Denderleeuw, Erpe-Mere, Gavere, Geraardsbergen, Haaltert, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruisem, Lierde, Maarkedal, Ninove, Oosterzele, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem en Wortegem-Petegem, Zottegem, Zwalm).